טעמא: בודקין . שלא יעבור עליו בבל יראה ובבל ימלא:

ובמה אמרו. לקמן באחליתין: שפי שורום. של חביות הסדורות

במרתף של יין לריך לבדוק ביניהם החרי שאמרט כל מקום שאין

למה הולרכו לבודקן ומפרש לא אמרו אלא במרתף שמכניסין בו חמן כגון

מרתף שמסתפק ממנו יין לשולחנו ופעמים שהשמש עומד למזוג יין

ופתו בידו וכשהיין כלה נכנם למרתף

להביח יין: שמי שורום פל פני כל

פמרמף . בגמ' (דף ח:) מפרש מחי

סיח: שמי שורום המילונום כו' .

מור . קס"ד דה"ק ולבקר דהיינו

אור כלומר ששמו אור האנשים שולחו:

מי כתיב פאור בקר . דלשתמע ולאור

דהיינו בקר דתימלי לומר דאור שם

כמאן דאמר לפרא נהר ולפי דרכו

לימדך הכתוב דרך ארן מאחי יוסף

יכנם ערבית לבית מלון בעוד החמה

וילא ואז טוב לו שהאור טוב לו

"מפני החיות ומפני הלסטים: וכאור ה

כקר. השתא משמע לן דשם דבר

הוא והכי קאמר דוד וכאור זה דהיינו

בקר כן יזרה שמש ללדיקים שילחו

מאפילתן לעולם הבא: מי כפיב אור

בקר. דהיינו שם דבר ונימא אור

הוא בקר וכן יזרח שמש: וכאור בקר

להחיר בעולם הזה והוא חשך ואפל

בעלות השחר נוגה כזריחת השמש

גדול מאד ואפילו עלות השחר שלה

דברכות : עד נחם הכוכבים יממה .

כדכתיב מעלות השחר ועד לאת הכוכבים דעזרא (נחמיה ד): אלא .

תרין הכי : קרים רחמנם לנסורם כו' . האי ויקרא לאו קריאת שם

הוא דתימא שקרא את שם האור יום אלא קרא לבריאה המאירה

שברת מהוד מעטה לבושו: ופקדים המנומה דיממה. לוהו לשמש

ביום ולחושך לוה לשמש בלילה קרא כמלך שקרא לעבדו שיבא לפניו:

המ קמ"ל דאור כוכבים נמי אור סוא . לעולם כוכבים המחירים

קאמר ודקא קשיא לך הא שאינן מאירין לא הא דנקט כוכבי אור

לאו למעוטי כוכבים שאיכן מאירין דכל כוכבים יש להם אור

וליכא למעוטי מידי וקרא השמעינן דאור כוכבים קרוי אור

ונפקא מינה לנודר הנאה מן האור שיאסר באורן של כוכבים:

עין משפני נר מצוה

א א מיי' פ"ב מכלכות חמן ומנה

רבינו חננאל

(אור ל) ארבעה עשר

בודקין את החמין לאור הנר כו'[מאי אור]

דר הווא אמר ננהי רב יהודה אפר לילי. אף על נב דאסיקנא לדברי

הכל אור אורתא הוא

קס"ד דמאן דאמר ננחי קסבר האי אור

צפרא הוא ומאן דאמר לילי קסבר לילי הוא.

הבקר אור ואיך תאמר האור לילי הוא ופריק

רשמעת מינה שהאור

בקר הוא הבקר אור כתיב ופי' הבקר האיר

יספא דוא ושנינן וכאור

בקר כתיב. כלומר כאוד

בקר קודם זרידת שמש לצדיקים לעתיד לבוא הוא כעין זרידת שמש

בעולם הזה נמצא זריחת

שמש בעולם הזה כעין

קרא יום: קרא יום: הללוהו כל טוכבי אור. פי' בא הכתוב להודיע ראפילו זוהר הטוכבים נקרא אור נפקא מינה לנורר דאמר

מר הנודר מן האורה

אמור באורן של כוכבים:

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ. פ"ה שלא לעבור עליו בבל יראה ובל ימלא וקשה לר"י כיון דלריך ביטול כדאמר בגמ' (דף ו:) הבודק לריך שיבטל ומדאורייתא בביטול בעלמא סגי אמאי הלריכו חכמים בדיקה כלל ונראה לר"ד דאע"ג דסגי בביטול

בעלמה החמירו חכמים לבדוק חמן ולבערו "שלח יבח לחכלו וכן משמע לקמן (דף יו) דבעי רבא ככר בשמי קורה וכו' או דלמא זימנין דנפל ואתי למיכליה והטעם שהחמירו כאן טפי מבשאר איסורי הנאה שלא הלריכו לבערם משום דחמן מותר כל השנה ולא נאסר רק בפסח ולא בדילי מיניה כדאמר לקמן (דף יא-) ולא דמי לבשר בחלב וערלה וכלאי הכרם שאיסורם נותג איסור עולם *וכזיר כמי איסוריה שרי לאחריני אי כמי שאני חמן שהחמירה בו תורה לשבור בבל יראה ובל ימלא החמירו חכמים לבדוק ולבערו אפילו היכא דביטלו משום דילמה אתי למיכליה פי כתיב האיר בקר ונראה לרשב"א דאפילו לפי טעם האחרון ל"ל דהחמירו חכמים בכל ולא כי האור הוא הבקר: מיתיבי וכאור בקר יורח שמש אלמא אור המן אפי׳ בחמן טקשה ועל ידי תערובת אף על גב דליכא בל יראה לפר"ת ברים אלו עוברין (דף מב.) דהא אמר שיאור ישרף והיינו חמך כוקשה כדמוכח התם ואיכא למ"ד כמי התם דכ"ם חמן גמור על ידי תערובת משמע דחסור להשהותו אור בקר קודם זרוות כעין שמש לצדיקים לעתיד לבוא: ויקרא אלהים לאור יום ושני' למאיר דהי מותר להשהותו אמאי ישרף ישהה אותו עד אחר הפסח ויהא מותר אפילו לרבי יהודה דלא אסר מותר הפינו נרבי יהודה דנה חסר ובא קראו יום. כלומר רבי יהודה חמץ אחר הפסח אלא משיאיר היום [בבקר] בחמן גמור דאיכא ג' קראי לתוך זמנו ולפני זמנו ולאחר זמנו (לקמן דף כה:) אבל בנוקשה דליכא אלא חד קרא אפי' ר' יהודה מודה :

סלקא דעתך מ"ד נגסי וכו' לא נקט קס"ד אלא משום מאן דאמר נגהי דלא קאי הכי ואגב אורחיה נקט כמי לילי ממש ומש"ה הין נשבש הספרים:

וכדרב יהודה. לא קאי אמאי דמשני כדאמר לפרא

נהר אלא מילחא באפי נפשה היא ומפרש מה השמיעט הפסוק לכ"ע: יבנם ככי טוב . אור" דבפרק הכונם (דף ס ושם:) משמע

דמעם הוי משום מזיקין דמפיק ליה [דתניא] התם מלא תלאו איש מפתח ביתו וקרא משום מזיקין קא מזהיר דמפקינן מיניה החם כיון שניתן רשות למשחית וכו' ולפי זה אפילו מעירו

אדם לריך ליזהר שילא בכי טוב והא דנקט כניסה תחלה היינו משום דאורחא דגמרא למינקט הכי כמו מטפס ועולה ומטפס ויורד בפרק טושין פסין (דף כה.) דנקט עליה תחלה ובפ' במה מדליקין(דף לד:) בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יולא וקשה הא דריש רב יהודה הא דרשה גופה מקרא אחרינא דלא תלאו בפרק הכונס (דף ס.ושם:) ואומר רשב"א דלריכי תרי קראי הבקר אור לריך לעיר אחרת ואפי היכא דליכא למיחש למזיקין כגון אחי יוסף דהוו י"א והטעם מפני

הפחתים וקרא דלא תלאו אילטריך לעירו ומפני המזיקין: בקר בעולם הזה . פי' ר"ת דהיינו עד חלי היום כדמוכה בפ' תמיד נשחט (דף נח.) דעד ו' שעות נקרא בקר כעין

זה יהיה תחלת זריחת השמש דהיינו הנץ החמה ללדיקים לעהיד לבא: מדקאמר ליה לגמרא דעד לאת הכוכבים יממא הוא . אומר ר"י דפשיטא ליה לגמרא דעד לאת הכוכבים יממא משום דמהקינן בספ"ב דמגילה (דף כ:) דמעלות השחר יום הוא דכתיב ואנחנו עושים במלאכה מעלות השחר עד לאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלחכה ומהתם נמי מוכח דעד לחת הכוכבים יום הוא ולא קשה מההוא קרא לתנאי דפרק במה מדליקין (דף לד: ולה.) דקאמר ר' יהודה משתשקט החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין ואיכא למאן דאמר התם שני חלקי מיל שהוא לפי הנראה שטה גדולה לפני לאת הסוכבים דאין אנו בקיאין בלאת הסוכבים כדאמר התם לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים הגראין בלילה אלא ביטנים: [בדתניא] (בדרנין) המודר מן החור. מיהו היכא דלשון בני אדם אינו כלשון המקרא אוליכן אחר לשון בני אדם כדאמריכן בערכין (ד' יש:)

מכניסין בו חמן אין לריך לבדוק תורה אור

"לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה "ובמה אמרו ב' שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ בית שמאי אומרים ב' שורות על פני כל המרתף ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות: בב" מאי אור רב הונא אמר נגהי "ורב יהודה אמר לילי קא סלקא דעתך דמאן דאמר נגהי לבר הוא וקרי לבקר אור: פבקר פול נגהי ממש ומאן דאמר לילי לילי ממש מיתיבי כפיב. האי אור לאו שם דבר הוא המבקר אור והאנשים שולדו אלמא אור

אלא הבקר האיר והאנשים שולחו מד יממא הוא מי כתיב האור בקר הבקר אור כתיב כמאן דאמר צפרא נהר וכדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב *לעולם יכנם אדם בכי מוב ויצא בכי מוב מיתיבי אלא לילה: בכי טוב . היולא לדרךש"ב כג"וכאור בקר יזרה שמש אלמא אור יממא הוא מי כתיב אור בקר וכאור בקר כתיב והכי קאמר וכאור בקר בעולם הזה כעין זריחת שמש לצדיקים לעולם הבא מיתיבי

שנחמר בחור כי מוב ומה היח מובחור משיח "ויקרא אלהים לאור יום אלמא אור יממא הוא הכי קאמר "למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה למחשיך ובא קרא לילה והא קיימא לן רעד צאת הכוכבים יממא הוא אלא הכי קאמר קרייה רחמנא לנהורא ופקדיה אמצותא דיממא וקרייה רחמנא לחשוכא ופקדיה אמצותא דלילה מיתיבי לפיב . וחין זה שם דבר חלא כמחיר מהנים°הללוהו כל כוכבי אור אלמא אור אורתא

של בקר יזרה שמש כשמתחיל הבקר ^{קמה} הוא הכי קאמר הללוהו כל כוכבים המאירים אלא מעתח כוכבים המאירים הוא דבעו שבוחי שאינן מאירין לא בעו שבוחי והא ככתיב °הללוהו כל צבאיו אלא הא קט"ל דאור דכוכבים נמי אור הוא למאי נפקא מינה לנודר מן האור (דתנן)"] הנודר מן האור

של עכשיו תהיה אותה שעה ללדיקים לעתיד לבא לפי שיהא אור החמה יאיר כהכך החמה של עכשיו : לפאיר וכם קרמו יום. משעה שמתחיל איונ אסור באורן של כוכבים מיתיבי "לאור יקום להחיר והחי אור לאו שם דבר הוא: כי רוצה יקשל עני ואביון ובלילה יהי כגנב והם קיימה לן . בשמעתה קמייתה

NI

מפרם בגמ' (פס): במ' ה"ג קפ סלקא דעתך מאן דאמר נגסי נגסי [נמשנה ממש. כשיחיר השחר שחרית של י"ד: יברי׳ף היחה מחן דחמר לילי לילי ממש לה גרסי׳ ולפה] דהא ודאי לילי הוא ממש: הכקר

E 37

ב"ק ס: שהמתינו עד שהחיר המזרח כדרב יהודה אבל אור שהוא שם דבר אינו

זורחת ולמחר ימתין עד הכן החמה

מבילה כ:

תגהות מהר"י לנדא

א] נמרא דתנן הנודר מן סחור. חין זה לח משנה ולח ברייחה (ועי' לל"ח):

גליון השים גם׳ וכ"י חומר לילי פי' תוי"ט תרומות פיח מיג: רש"י דים ככי סוב וכו' מפני החיות ומפני הלסטים. עיין יומה כה ע"ה ברש"י ד"ם פיונה יחידי תום' ד"ה חור לי ד"ם פיונח יחידי תום' ד"ם אור לי"ו וכו' שלא יכא לאכלו פי' לקמן י ע"ב הוס ד"ם ואם לא בדק: תום׳